

תפ"ח (חיפה) 3811-04-23 - מדינת ישראל נ' ג'וסיה דניאל לייטל

תפ"ח (חיפה) 3811-04-23 - מדינת ישראל נ' ג'וסיה דניאל לייטל מחוזי חיפה

תפ"ח (חיפה) 3811-04-23

מדינת ישראל

נגד

ג'וסיה דניאל לייטל (עציר)

בית המשפט המחוזי בחיפה

[27.03.2025]

לפני הרכב השופטים:

כב' הנשיא, השופט אבי לוי [אב"ד]

כב' השופט ערן קוטון

כב' השופטת עידית וינברגר

גזר דין

כללי

ביום 2.12.24 הרשענו, פה אחד, את הנאשם, ג'וסיה לייטל, בביצועה של עבירה שעניינה רצח (בכוונה) בהתאם לסעיף 300(א) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין" או "החוק"), לאחר שהחלטנו לזכותו (מחמת הספק) מביצועה של עבירת הרצח בנסיבות מחמירות לפי סעיף 301א(1) לחוק בה הואשם בתחילה.

תמצית התשתית העובדתית שנקבעה בהכרעת הדין

כפי שצוין בהכרעת הדין, ביום 17.3.23 בשעת בוקר מוקדמת, נרצחה המנוחה, דריה לייטל ז"ל, בידי הנאשם שלפנינו.

השניים השתייכו לקהילה חיפאית של יהודים משיחיים. המנוחה עברה להתגורר בבית משפחתו של הנאשם, כבר בהיותה נערה, ומאז היו הורי הנאשם - מעמודי התווך של הקהילה - כהוריה שלה. המנוחה התגוררה בבית המשפחה עד לגיוסה לצבא, ובגיל צעיר נישאה לנאשם. חברותיה הקרובות של המנוחה סיפרו, כי היא הייתה תלויה במשפחתו של הנאשם, כלכלית ורגשית, שכן משפחתו הייתה למעשה גם משפחתה שלה, ומקור תמיכתה. עם הנאשם והמנוחה התגוררו בנותיהן הקטנות (ילידות 2015, 2018 ו-2020) בדירתם בחיפה. בשלב מסוים, מערכת היחסים בין השניים הייתה מעורערת ולכן המנוחה שקלה לעזוב את הנאשם ובהמשך להתגרש ממנו; הנאשם מצדו חשד שהמנוחה מצויה בקשר עם גבר אחר ואיננה נאמנה לו.

ביום האירוע, 17.3.23, המנוחה הלכה לישון בשעה 01:30; הנאשם שהה בסלון הבית; לקראת השעה 05:00 לפנות בוקר, ולאחר ששתי מספר בקבוקי בירה, החל הנאשם לערוך חיפוש במחשב בו נהגה המנוחה להשתמש ובטלפון הסלולרי שלה. הוא מצא התכתבויות שלה עם חברותיה, שמהן למד, שבכוונתה לעזוב אותו. הדבר עורר את כעסו והוא שלח את ההתכתבויות בקבוצה שאליה השתייכו כמה ממכריו כמו גם הוריו. בשעה 05:07 אף שלח אותן אל המטפל הזוגי של בני - הזוג. לקראת השעה 06:00 נעורה המנוחה לקול בכיה של אחת מבנותיה, ניגשה אליה, החזירה אותה לישון ונכנסה לסלון, בו שהה הנאשם, כשהוא כועס. הנאשם התעמת עמה על הרקע הנ"ל. היא השיבה שהוא מסוכן ושלא טוב לה עמו. בתגובה הוא צעק לה שתיקח את חפציה ותעזוב את הבית. היא ענתה שהיא תעזוב ביחד עם בנותיה.

בשלב זה, גמלה בליבו של הנאשם החלטה להמית את המנוחה; הוא היכה אותה מכה אחת בצלעותיה; אח"כ תפס בכף ידו השמאלית את צווארה ולחץ עליו בחוזקה ומיד אח"כ כרך גם את זרועו הימנית על צווארה וחנק את המנוחה בכוונה לגרום למותה. המנוחה ניסתה להיאבק בנאשם ולהשתחרר מאחיזתו. השניים נפלו על הספה וממנה אל הרצפה תוך שהנאשם ממשיך לחנוק אותה בכוונה לגרום למותה. אחרי זמן מה, כשחש שהיא אינה נאבקת בו עוד, הוא הרפה מצווארה.

בהמשך לכך, בדק הנאשם אם המנוחה נושמת; הוא התרשם שהיא אינה נושמת עוד, אך ראה שהיא מפרכסת והבין שהיא עדיין בין החיים. או אז, חיפש הנאשם חפץ כלשהו בו יוכל להשתמש להמתתה; הוא ניגש לכוננית בסלון, שעליה היה מונח פטיש, נטל אותו, חזר אל המנוחה שהייתה שרועה על הרצפה והיכה באמצעות הפטיש את המנוחה בעוצמה ובכוונה לגרום למותה, בראשה, באזור הרקה הימנית. הדבר נעשה בעוד בנותיהם ישנות בחדר הסמוך. לא למותר לציין, כי לא היה חולק לכל אורך ההליך על כך שהנאשם היה זה שגרם למותה של המנוחה, על רקע הנתונים שפורטו לעיל. הכרעת הדין המפורטת שניתנה בעניינו של הנאשם עסקה בשאלה משפטית ועובדתית אחת ויחידה - האם מותה של המנוחה נגרם בעקבות מהלומות הפטיש שהנחית על ראשה הנאשם, או שמא עוד קודם לכן כתוצאה מכך שחנק אותה, וככל שנגרם כתוצאה ממהלומות הפטיש, האם לאחר סיום שלב החניקה, החל אצל הנאשם הליך ממשי של שקילה וגיבוש החלטה להמית באופן שמעשיו של הנאשם מהווים רצח בנסיבות מחמירות לפי סעיף 301א(א)(1) לחוק העונשין - הסעיף היחיד מבין סעיפי הנסיבות המחמירות שייחסה המאשימה לנאשם. כפי שצוין, החלטנו פה אחד, לזכות את הנאשם מחמת הספק מביצועה של עבירת הרצח בנסיבות מחמירות ולהרשיעו בביצוע עבירת הרצח הבסיסית (כאמור עם יסוד נפשי של כוונה).

תסקירים בעניינם של נפגעי העבירה

ביום 16.1.25 הוגש תסקיר נפגעי עבירות בעניינן של שלוש בנות המנוחה - הקטינות.

כאן המקום לציין, כי תסקיר זה נערך גם בהסתמך על נתונים שנתקבלו ממשפחת האומנה של הקטינות (הוריי הנאשם). צוין, כי משפחת המנוחה מנתה בעבר הורים ושלוש בנות קטינות (כיום בנות 5, 7 ו-9); לדאבון הלב אלה איבדו את אמן - המנוחה, ואביהן, הנאשם, כפועל יוצא ממעצרו ומעשיו החמורים בתיק זה. הוער, כי אובדן הורה בגיל כה צעיר מהווה פגיעה קשה ביותר, שכן כצורך הישרדותי כל ילד זקוק לנוכחות הורה, אשר עתיד לספק לו את צרכיו הבסיסיים ולהוות עבורו גורם התקשרות המאפשר התפתחות תקינה בכל הפרמטרים כגון: הקניית תחושת ביטחון, מוגנות, יכולת לוויסות עצמי, התפתחות רגשית חברתית ועוד. כאמור, בנידון דידן, נפגעות העבירה, איבדו לא דמות אחת, אלא שתי דמויות התקשרות משמעותיות, על כל המשמעויות הקשות הנלוות לכך. בהקשר זה, הוריי הנאשם, תיארו כי עובר לרצח, חיי הבנות התנהלו על מי מנוחות עד שברגע פתאומי אחד כל חייהן התהפכו והשתנו ללא היכר.

מן התסקיר עלה, כי הבנות סבלו מרגרסיה רגשית והתפתחותית, לצד קשיים בביטוי רגשי וחרדה בגיבוש הזהות. הודגש, כי הרצח גרם לשינוי "תהומי" במבנה המשפחה. פורט, כי כל בני המשפחה מקבלים מענים טיפוליים מתאימים, אך ניכר כי פרוסה לפניהם עוד דרך טיפולית ארוכה ומורכבת.

לצד התסקיר האמור הוגש ביום 26.1.25 לתיק בית המשפט תסקיר נפגעי עבירות נוסף בעניינם של אביה (א') ואחיה של המנוחה (מ'). בקצירת האומר ועל מנת לשמור ככל הניתן על צנעת פרטיותם של נפגעי העבירות הנ"ל, נציין, כי מתסקיר זה עלתה תמונת נזק קשה ומורכבת. בהקשר זה, הודגשה הפתאומיות (והאכזריות) ברציחתה של המנוחה. הוער, כי גם כשנתיים לאחר האירוע, ניכר כי האובדן והטראומה נוכחים ביתר שאת בחייהם של נפגעי העבירות, השרויים "באבל עמוק ומיסר", והמתמודדים יום יום עם ההכרה בפרידה מבת משפחתם האהובה. נוכח תמונת הנזקים הקשה ובשל הצורך המשמעותי של בני המשפחה בהכרה מצדו של בית המשפט בחומרת הפגיעה שנגרמה להם, הוער, כי יש להשית על הנאשם, בין היתר, פיצוי כספי משמעותי לטובת משפחת המנוחה. ראיות לעניין העונש

בפתחו של הדיון העידה לפנינו מטעמה של התביעה, ד"ר דניאלה מזור, חברתה של המנוחה. העדה ציינה, כי במקצועה היא עובדת סוציאלית ומומחית בטיפול בטראומה. העדה הביעה את יגונה על כך שחברתה הטובה, המנוחה, נרצחה באכזריות על ידי הנאשם. העדה שיתפה בתחושות הקשות של בני משפחתה ובנותיה הקטניות (שהן חברות של בנות המנוחה) אשר מתגעגעות ומציפות לפתחה שאלות קשות הנוגעות ללכתה בטרם עת של המנוחה. העדה פנתה לבית המשפט על מנת שייעשה צדק עבור המנוחה.

ב"כ המאשימה המלומדת, עו"ד עינב איטסקו-גולד, עמדה על כך, כי למרבה הצער מעשיו הנוראיים של הנאשם בנידון דין, בוצעו בעוד כתב אישום בגין מעשי איום ואלימות כלפי המנוחה תלוי ועומד נגדו. המעשים דכאן, לדאבון הלב, בוצעו בעוד הנאשם ממתין לתסקיר לעניין העונש שם, לאחר שהודה במעשיו. עניינו של ההליך הנ"ל (ת"פ 13830-12-21, פרוטוקולים מן המועדים 7.7.22 ו- 5.12.23) (סומנו טעת/1), היה בתקיפת המנוחה, באיומים עליה ובהיזק לרכושה. בהתאם לעובדות כתב האישום, שבהן הודה הנאשם והורשע בגין הרי שבעקבות ויכוח שנתגלע בין הנאשם לבין המנוחה (ביום 12.7.21) הנאשם השליך קערת פלסטיק על הרצפה, ובהמשך לכך תקף את המנוחה כך שאחז בצווארה, משך אותה ואיים עליה באומרו "אני ממש רוצה להרוג אותך, יש לך מזל שהבנות פה", כל זאת בעודה אוחזת בבתם התינוקת. בשל התנהגותו צילמה המנוחה את הנאשם באמצעות מכשיר הטלפון הנייד שלה, אך הנאשם משך את המכשיר הנייד מידיה של המנוחה והשליכו ארצה כך שחלק ממנו נשבר. בגין מעשים אלו - בעודו עצור בתיק שלפנינו - נגזר דינו של הנאשם כך שהושתו עליו, בין היתר, 6 חודשי מאסר לריצוי בפועל. הסנגור המלומד, עו"ד נאג'י עאמר, הציג לבית המשפט תרשומות שכתב הנאשם בזמן שהותו במעצר בתיק זה (אלו סומנו טעה/1). מעיון במסמכים אלו עלה, כי הנאשם הפנה את דבריו בכתב אל המנוחה, אל הוריו, ואל בנותיו (הן בשפה האנגלית הן בשפה עברית). למנוחה כתב שהוא "מאוד מאוד" מצטער על מעשיו. הוא ציין על גבי הכתב שהוא אוהב את המנוחה ומחכה להתאחד עמה בגן העדן. לבנותיו פנה בבקשת תחינה שביום מן הימים יסלחו לו על מעשיו, וכי הוא אוהב אותן.

טיעונים לעניין העונש
המאשימה

הפרקליטה הגישה לעיונו של בית המשפט מסמך טיעונים לעניין העונש בכתב והוסיפה על דברים אלו בעל פה (סומן טעת/2). בפתח דבריה צטטה המאשימה את מילותיו המרגשות של המשורר מר נועם חורב, אשר נכתבו בשיר "האישה האחרונה", לזכרה של הגב' דיאנה דדבייב (רז), זכרה לברכה, שנרצחה על ידי בעלה.

המאשימה עמדה על סיפור חייה הלא פשוט של המנוחה עד שנרצחה. פורט, כי המנוחה איבדה את אמה בהיותה ילדה, הוצאה מביתה והועברה בין משפחות אומנה. הוער, כי בתחילה, בהגעתה כנערה צעירה לבית משפחתו של הנאשם, הושגה יציבות מסוימת בחייה. דא עקא, עם חלוף הזמן התברר לה כי אין זו התמיכה המשפחתית לה פיללה, שכן הנאשם תקף אותה ואיים עליה, תוך שהוא טווה במעשיו למשפחתם עתיד שחור. בתחילה, רצונה לעזוב אותו נתקל בלחצה של הקהילה לה השתייכה, אשר דחפה את המנוחה לנסות ולשקם את הקשר הזוגי עם הנאשם. עם זאת, ולדאבון הלב, כאשר החליטה לבסוף לעזוב את הנאשם, עניין זה נודע לו ובמהלך ויכוח שגרתי רצח הנאשם את המנוחה.

המאשימה עמדה על ערך קדושת החיים בו פגע הנאשם. צוין, כי הנאשם הבין היטב את מעשיו והיה נחוש לגרום למותה של המנוחה, שכן חניקתה בידיים חשופות לא גרמה לו לחדול ממעשיו, אלא רק להסלים את התנהגותו. הנאשם תר, לאחר חניקתה של המנוחה, אחרי חפץ (פטיש) שבאמצעותו יוכל לוודא עד תום את מותה של המנוחה. לשיטתה של המאשימה יש בנסיבות חמורות אלו, כדי להוות שיקול משמעותי לחומרה בשרטוט מתחם הענישה. עוד עמדה המאשימה על הנזקים המשמעותיים שגרמו מעשיו של הנאשם, ואשר באו לידי ביטוי בתסקירים בעניינם של נפגעי העבירות, כמפורט לעיל. המאשימה הפנתה לפסיקתו של בית המשפט העליון במקרים דומים וציינה, כי לדידה מתחם העונש ההולם את האירוע צריך שינוע בין 28 שנות מאסר לריצוי בפועל לבין מאסר עולם בלתי קצוב. בהתייחסה לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות, פורט כי אין עסקינן בנאשם שסובל ממצב רפואי מורכב. הוזכר, כי לא הופק בעניינו של הנאשם תסקיר מאת שירות המבחן המשרטט את קווי אישיותו וסיכויי שיקומו, ומשכך אין מקום להעניק משקל (אם בכלל) לנסיבות שעניינן בעבר פלילי שאינו מכביד או הבעת חרטה. הודגש כי הפגיעה החוזרת במנוחה לאחר קיומו של הליך פלילי בעניינו של הנאשם מחייבת את בית המשפט להציב את עונשו של הנאשם ברף העליון של מתחם הענישה המוצע - מאסר עולם בלתי קצוב. בנוסף עתרה המאשימה להשית על הנאשם פיצוי בסכום המרבי שיחולק בין שלוש בנותיו הקטינות, בין היתר, לצורך טיפולן ושיקומן.

ההגנה

הסנגור מצדו טען, כי הפרשה הנדונה כאן איננה מתאפיינת בנסיבות כה חריגות המצדיקות השתת עונש מאסר עולם בלתי קצוב, כפי שטענה לו המאשימה. הסנגור הצביע על מסקנות הכרעת הדין שלפיהן נקבע, כי לנאשם לא הייתה כל כוונה קודמת לפגוע במנוחה, אלא שזו נוצרה במוחו באותם רגעים אפלים וכפועל יוצא מכך שהמנוחה אמרה לו שתעזוב את הבית עם בנותיה. ההגנה הוסיפה, כי הנאשם לא שיבש את הזירה והוא זה שהזעיק למקום את המשטרה. הסנגור הפנה לתפ"ח (מחוזי מרכז-לוד) 49548-11-23 מדינת ישראל נ' קסטרו (4.2.25), שם הושתו 29 שנות מאסר לריצוי בפועל בגין רצח בכוונה שהופנה כלפי בת זוג ושיבוש מהלכי משפט. עוד הפנה הסנגור לפרשה בעניינו של ז'לקוב (ע"פ 6692/23 ז'לקוב נ' מדינת ישראל (21.7.24) - שם הושתו 22 שנות מאסר, תוך החמרת העונש שהוטל בבית המשפט הדיוני) וכן לעניין אלקאדי (ע"פ 3187/21 אלקאדי נ' מדינת ישראל (21.8.22), שם הושתו 20 שנות מאסר, לאחר שהמאשימה הגבילה עמדתה, בגדרי הסדר טיעון, לעונש של 24 שנות מאסר בפועל). לסיכום, טען הסנגור כי אל לעונש שיושת על הנאשם לעלות על 20 שנות מאסר לריצוי בפועל.

דבריו של הנאשם

הנאשם פנה אל בית המשפט בציינו, כי הוא מבועת מן המעשים שאותם ביצע. הנאשם הביע חרטה והדגיש, כי הוא מבין שלא ניתן לחזור לאחור בזמן על מנת לתקנם. הוא ביקש מבית המשפט הזדמנות "לשרת" ולכפר על מעשיו, שכן אלו לא נבעו הימנו אל מן הרוע השוכן בקרבו. דיון והכרעה

"עבירת הרצח, אשר יסודה בדיבר "לא תרצח", היא מן העבירות החמורות ביותר עלי ספר החוקים...אף לאחר הרפורמה בעבירות ההמתה, עבירת הרצח הבסיסית נותרה מהעבירות החמורות ביותר...ערך קדושת החיים המסתופף בצלה של עבירת הרצח ניצב בראש סולם הערכים החברתיים[...]" (ע"פ 1077/22 עבדל קאדר נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 1.6.22 מפי כב' השופט אלרון).

לדאבון הלב, מעשה הרצח המזעזע שביצע הנאשם הותר אחריו שובל של נפשות פצועות ועצובות, החל בשלוש בנותיהם הקטינות שלו ושל המנוחה, אשר נותרו יתומות כאובות ועצובות עד עמקי נשמתן, וכלה בבני משפחתה של המנוחה, אשר מתמודדים יום עם יום עם כאב הפרידה ממנה ועם העצב הפתאומי שהנחית עליהם הנאשם ביום בהיר אחד. למרבה הצער, גם הליך קודם, שהיה תלוי ועומד, שעניינו בתקיפת המנוחה ואיומים עליה לא הרתיע את הנאשם מלהסלים את מעשיו בצורה כה קיצונית ואכזרית, תוך שהוא עומד בקשר עם שירות המבחן ובטרם נגזר דינו. כידוע, העיקרון המנחה בהבניית שיקול-הדעת השיפוטי, הוא עקרון ההלימה: משמע, שימור יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג העונש המוטל עליו ומידתו. ככלל, על מנת לשמר יחס זה, עובר לקביעת העונש יש לשרטט מתחם עונש הולם, מתוך התחשבות בערך החברתי בו פגע המעשה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנוהגת ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה (סעיף 40ט לחוק). מכאן, לאחר קביעת המתחם, וככל שבית-המשפט לא מצא לנכון לסטות הימנו מטעמים של שיקום, ייקבע העונש המתאים לנאשם בשים לב לנסיבותיו האישיות, הללו שאינן קשורות בביצוע העבירה. בכל הנוגע למנגנון גזירת עונשו של נאשם בעבירת הרצח בכוונה (סעיף 300(א) לחוק), הרי שנקבעו בהקשר זה בפסיקתו של בית המשפט העליון שלושה כללים מרכזיים כדלהלן: הראשון, הכללי, מורה כי תיקון 113 לחוק (חוק העונשין (תיקון מס' 113), התשע"ב-2012) חל גם על עבירת רצח בכוונה, על כל היבטיו. בהקשר האמור, נדחתה הטענה שלפיה לצד עבירת הרצח בכוונה מתקיים "עונש מוצא" שעניינו במאסר עולם מאסר בלתי קצוב (ע"פ 3223/21 מדינת ישראל נ' שפק, ניתן ביום 2.3.22) (להלן- עניין שפק).

לצדו של כלל זה, נקבע כלל נוסף המורה, כי במקרים כגון דא יש לקבוע מתחם ענישה מצומצם שמטרתו להדגיש את מרכזיות עיקרון ההלימה (ע"פ 1077/22 קאדר נ' מדינת ישראל, פסקאות 13-21, ניתן ביום 1.6.22) והאינטרס הציבורי בהגנה על חיי אדם.

הכלל השלישי, מתייחס למיקום עונשו של הנאשם בגדרי המתחם ששורטט. נקבע, כי כפועל יוצא מביצועה של עבירה כה חמורה, אין להקנות משקל משמעותי, אם בכלל, לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה בעלות אופי מקל, שעניינן, בין היתר, העדר עבר פלילי, הודאה מהירה, או חלוף הזמן מעת ביצוע העבירה. הודגש, כי הצבת העונש בתחתית מתחם הענישה או בסמוך לה, מחייבת נסיבות כבדות משקל ומשמעותיות המצדיקות זאת תוך הנמקת הדבר בהנמקה מתאימה וראויה (ע"פ 1442/22 ניקולקין נ' מדינת ישראל, פסקאות 16-17, ניתן ביום 28.5.22). אודות הערכים החברתיים שבהם פגעו מעשי הנאשם אין צורך להכביר מילים. הללו פגעו בערך העליון של קדושת החיים.

"עקרון קדושת החיים חל בצורה שווה על כל אדם באשר הוא אדם...השמירה על קדושת החיים - לרבות קביעתה של קדושה זו בהכרת הכול - היא העומדת בראש תכליות הענישה במקום שמדובר בנטילת חיי אדם, ועל בית המשפט לשוות זאת לנגד עיניו בגזרו את הדין ... לא בכדי הוצב הדיבור "לא תרצח" בראש הדיברות המבטאים את הכללים הבסיסיים של חיים בחברה מתוקנת, שאין לך מעשה נורא הימנו..." (ע"פ 4419/95 חדד נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) (752).

בית המשפט העליון שב ועמד לא אחת על חומרתן של עבירות אלימות הפושות ברחובותינו ובבתינו, המסכנות את שלום הציבור ובטחוננו, תוך שהוא מדגיש, בפסיקתו, כי ביצוע עבירת רצח הוא מהמעשים החמורים, האכזריים והבזויים שעלול בן אנוש לבצע. מכאן שעבירת הרצח היא מן החמורות שבספר החוקים.

מעיון בפסיקה העדכנית, שניתנה לאחר הרפורמה בעבירות ההמתה ולאורה, עולה כי, על פי רוב, הושתו עונשים בני 30 שנות מאסר או קרוב לכך, בעוד במסגרתם של המקרים החמורים יותר (אלו אשר מצויים על ספן של הנסיבות המחמירות, כפי שיפורט להלן) הושת עונש של מאסר עולם בלתי קצוב.

ראו למשל: ע"פ 3223/21 מדינת ישראל נ' שפק, ניתן ביום 2.3.22 (נקבע שהיה מקום להשית מאסר עולם, אך בית המשפט נמנע מכך בשל מצבו הבריאותי המיוחד של הנאשם שאירע לאחר הגשת הערעור); ע"פ 7645/23 יחיה נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 25.8.24 (הושתו 30 שנות מאסר); ע"פ 6655/23 עודה נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 6.10.24 (הושת מאסר עולם בגין עבירת הרצח בכוונה); ע"פ 1213/21 וואסה נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 11.8.22 (הושת מאסר עולם); ע"פ 1188/23 אלעמורי נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 16.7.23 (הושתו 30 שנות מאסר); ע"פ 1978/21 מדינת ישראל נ' עמאש, ניתן ביום 7.6.23 (הושת מאסר עולם).

מתוכם של מקרים אלו מתאימים לענייננו הדברים הנוקבים שנכתבו בעניין שפק, שם נפסק שהרשעה בעבירת הרצח הבסיסית אמנם מותרת שיקול דעת לבית המשפט בגזירת העונש, אך הובהר, כי עקרון זה אינו מאיין כלל ועיקר את אפשרות השתת עונש של מאסר עולם בלתי קצוב, בתוככי מתחם הענישה. חודד, כי -

"אמנם, סעיף 301 לחוק העונשין מחייב עונש מאסר עולם בנסיבות המנויות בו, אולם עצם קיומה של האפשרות להטיל מאסר עולם גם על עבירת הרצח הבסיסית מדבר בעד עצמו ומלמד כי יכולות להיות נסיבות מחמירות נוספות המצדיקות עונש זה (ראו: דו"ח הצוות, בעמ' 8). עניין זה נכון גם לגבי נסיבות אשר לא נכללו באף וריאציה בעבירת הרצח בנסיבות מחמירות, וגם לגבי נסיבות אשר נסיבה דומה או משיקה להן כלולה בעבירה זו. באשר לסיפא, כוונתי כי יכול שאכזריותו של הרצח או כוונתו של הרוצח יהוו נסיבות המצדיקות, כחלק מתמונה רחבה של שיקולים, להטיל על נאשם המורשע בעבירת הרצח עונש של מאסר עולם, הגם שהאכזריות האמורה לא עולה כדי "אכזריות מיוחדת" כמשמעה בנסיבה המחמירה המנויה בסעיף 301א(א)(7) לחוק העונשין, או שהכוונה האמורה לא עולה כדי "הליך ממשי של שקילה וגיבוש החלטה להמית" כמשמעו בנסיבה המחמירה המנויה בסעיף 301א(א)(1) לחוק העונשין" (פסקה 17 לפסק הדין).

עוד קבע בית המשפט בעניין שפק, כי בחלקו השני של גזר הדין - מיקום העונש במתחם - נפל קושי, שכן בית משפט קמא לא נתן את המשקל הראוי לרקע ולהשתלשלות האירועים שקדמו לביצוע הרצח, להרשעתו הקודמת של המערער בעבירת אלימות כלפי המנוחה, ולתופעה הרחבה שמעשהו של המערער מהווה חלק ממנה - רצח נשים בידי בני זוג - המצדיקה ענישה מחמירה ומרתיעה.

בהקשר זה צוין שם, כי הרצח בוצע כשמונה חודשים אחרי שהמערער הורשע בעבירות של תקיפה (לפי סעיף 382(ב) לחוק העונשין) ואיומים (לפי סעיף 192 לחוק העונשין) כלפי המנוחה. הודגשה החומרה היתרה הגלומה ברצח נשים בידי בני זוג, בפרט על רקע רצונה של האישה להיפרד, והודגש הצורך בהרתעת הרבים על מנת לשרש את התופעה -

"...בהינתן החומרה במעשה עצמו ובנסיבותיו נכון לזכור ולציין גם כי המקרה הקשה והאיום שלפנינו הוא מקרה פרטי של תופעה נפסדת ורחבה הפושה בקרבנו - רצח נשים בידי בני זוגן. התייחסתי לתופעה זו לאחרונה, במסגרת עניין אחר אשר העלה גם הוא שאלה פרשנית הנוגעת לרפורמה בעבירות ההמתה...

העובדות המתוארות, ביניהן כי הרקע לביצוע הרצח היה רצונה של המנוחה להתגרש מהמערער - כמו גם הידיעה המצערת כי בעונש שהוטל עליו לא היה די כדי להרתיע אותו מפני נקיטת אלימות חוזרת כלפי המנוחה - מחזקים כולם את חומרת מעשה הרצח של המערער והן את הצורך בהרתעה כלפי גברים הנוהגים באלימות כלפי בנות זוגן (השוו: ע"פ 9356/09 פלוני נ' מדינת ישראל, פס' 6 (24.10.2010)). הרצח האכזרי שביצע המערער מגלה חומרה ברורה וממשית. מכאן, שלעמדת סיפור המעשה על השתלשלות יחסי המערער והמנוחה, עברו הפלילי הקונקרטי של המערער, כמו גם ההכרח למגר את התופעה של רצח ואלימות נגד נשים באמצעות הרתעה, מהווים נסיבות בעלות משקל משמעותי. אף אפשר כי יש בהן להצדיק את מיקומו של העונש שנכון להשית על המערער בגין מעשיו בקצהו העליון של מתחם העונש ההולם - מאסר עולם.

אמנם, עסקינן במקרה בודד וישאל השואל האם נכון כי התופעה הכללית ומרובת-המקרים של רצח נשים בידי בני זוגן רלוונטית לשיקולי הענישה של הפרט, ובמקרה זה המערער. התשובה היא כי הדרך להרתיע את הרבים עוברת בענישת היחיד. תורת ענישה ראויה מחייבת כי הדבר יעשה על-גבו של המקרה המתאים ולפנינו מקרה כזה. כשם שניתן להחמיר בענישה על הפרט המבצע עבירות רכוש או נשק שהפכו ל"מכת מדינה" כך יש מקום להרתעת הרבים גם בעבירות רצח. עם זאת יש לשוב ולהדגיש כי ההרתעה אינה השיקול היחיד; השתת עונש של מאסר עולם על המערער מוצדקת לאורו של עיקרון ההלימה. (פסקאות 21-22 לפסק הדין).

לא למותר לציין כי בית המשפט העליון נמנע מלקבוע כלל שלפיו בכל מקרה של רצח אישה בידי בן זוגה, על בית המשפט להשית עונש של מאסר עולם. על כך אין חולק.

סנגורו של הנאשם טען לפנינו שהנאשם לא ביקש למנוע מהמנוחה להיפרד ממנו, ואפילו הסכים לפרידה, אך הרצח בוצע על רקע חששו כי תיקח ממנו את בנותיו. על כך נשיב, שחשש זה, אשר כפי שקבענו בהכרעת הדין לא היה לו כל בסיס, הוא חשש אינהרנטי המלווה לרוב הליך של פרידת בני זוג, ועל כן ברי כי רצח המנוחה דריה לייטל נעשה על רקע רצונה להיפרד מהנאשם.

בנקודה זו נביא בהקשר האמור גם את הדברים שכתב כב' השופט אלרון במסגרתו של ע"פ 1188/23 אלעמורי נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 16.7.23, והנוגעים לרצח אישה שבוצע במסגרת התא המשפחתי -

"לפנינו מקרה נוסף, מני רבים, של המתת אישה בידי גבר. פעם הרוצח הוא אביה, פעם בן זוגה, ולעיתים, כפעם הזאת, מדובר באחיה. ישנם קווי דמיון רבים בין המקרים - במקרים מסוימים ברקע הרצח יחסים אישיים כאלו ואחרים או חוסר שביעות רצון הבעל מהתנהגות רעייתו, פעמים אחרות תפיסה משובשת שלפיה האישה היא קניינו של הגבר. כל מקרה ונסיבותיו, כל קורבן עולם ומלואו, אולם הסיפורים דומים וכך גם תוצאתם העגומה והטראגית... על בית משפט זה להנהיג מדיניות ענישה נחרצת המבטאת באופן הולם את מחויבות החברה להגן על נשים הזקוקות לכך ואשר נשקפת להן סכנה דווקא מצד הקרובים להן. כאשר בעבירת רצח בכוונה עסקינן - את הנורא מכל לא ניתן עוד למנוע. בכל זאת, עלינו להדהד מסר עונשי בלתי מתפשר שלפיו במקרים מסוג זה העונש הצפוי לרוצח אינו רחוק מעונש של מאסר עולם, אם לא עונש של מאסר עולם - העונש המרבי על פי דין" (ההדגשה אינה במקור).

דברים מקובצים אלו מבטאים את הנחיית המחוקק ובית המשפט העליון, שלפיה יכול ויהיו קיימים מקרים שחומרתן מחייבת הטלת עונש מאסר עולם בלתי קצוב, על אף שאלו אינם נכללים ברשימת הנסיבות המחמירות שעוצבה כחלק מן הרפורמה בעבירות ההמתה.

כך למשל, צוין כי, "קירבה לנסיבות הקבועות בסעיף 301א(א) לחוק... עשויה ללמד כי גם עונשו של נאשם זה צריך להיות קרוב - אם לא דומה, לעונש של מי שהורשע בעבירת הרצח בנסיבות מחמירות. קרי, עונש של מאסר עולם" (ע"פ 1213/21 וואסה נ' מדינת ישראל, פסקאות 20 ו-23, ניתן ביום 11.8.22).

בעניין וואסה עמד בית המשפט העליון על כך שקיימות מספר נסיבות הצובעות את המקרה בצבעים חמורים במיוחד, וכך נפסק שם:

"המקרה שלפנינו משלב מספר נסיבות הצובעות אותו בצבעים חמורים במיוחד. מדובר באירוע מצער נוסף של אלימות קשה נגד נשים מצד בני זוגן. הפעם, אלימות קטלנית. על אודות הצורך בהחמרה בענישה בגין עבירות אלו, עמד בית משפט זה לא אחת (ע"פ 3011/17 פרץ נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (31.01.2019); רע"פ 7706/21 עמאש נ' מדינת ישראל, פסקה 19 (28.11.2021); ע"פ 2506/20 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (22.12.2021)). מטבע הדברים, יישומה של מדיניות ענישה מחמירה זו, משמעותה כי משקלן של נסיבותיו האישיות של נאשם - פוחת.

מעבר לכך, אירוע ההמתה מגלם חומרה נוספת משהירי נעשה לאחר שהמערער הכה את המנוחה באופן שאף גרם לה לבסוף ליפול ארצה ולדמם. ניכר, כי במהלך אותו ערב עמדו בפני המערער הזדמנויות אינספור לחדול ממעשיו האלימים, ואולם הוא בחר להסלים את האלימות שהפעיל כלפי המנוחה, עד שלבסוף ירה בראשה. זאת ועוד, חומרה נוספת יש לראות בכך שהמערער היה באותה העת שוטר במקצועו, מי שאמור להיות אמון על שמירה על החוק (ראו והשוו: ע"פ 8420/19 בורגרקאר נ' מדינת ישראל, פסקה 13 לחוות דעתי (18.2.2020)). באקדח שניתן לו על מנת להגן על הציבור הרחב, השתמש כדי לרצוח את רעייתו."

נחדד, כי עובדות המקרה בעניינו של וואסה שהוזכר לעיל, נסבו על שוטר שרצח את רעייתו, בעקבות ויכוח, באמצעות האקדח המשטרתי שהיה ברשותו. שם צוין, כי, אלימות קשה נגד אישה מצד בן זוגה; והיותו של הנאשם שוטר אשר עשה שימוש באקדח שהחזיק כדוין, כדי לרצוח את רעייתו, לצד הקביעה כי הרצח היה קרוב לנסיבה המחמירה הקבועה בסעיף 301א(א)(1) לחוק, הצדיקו לגזור על הרוצח עונש מאסר עולם. בפרשה זו, המשיבה הסכימה בסיכומיה, בהליך קמא, כי העבירה המתאימה למעשיו של המערער היא עבירת הרצח הבסיסית, ובכל זאת סבר בית המשפט העליון כי הקרבה לנסיבה המחמירה, אף שכלל לא יוחסה למערער, מצדיקה הטלת עונש של מאסר עולם בלתי קצוב.

בפרשה נוספת, בעניינו של עמאש המוזכר לעיל, נלמד, כי דובר ברצח המנוח (לצד ניסיון לרצח של שלושת אחיו), שבוצע עקב סכסוך משפחות. שם נקבע כי הרצח היה קרוב בחומרתו לנסיבות המחמירות הנכללות בסעיפים 301א(א)(1) לחוק ו- 301א(א)(9) לחוק. כנגזרת מטעמים אלו ואחרים, נגזר על הנאשם עונש מאסר עולם. כאן עוד המקום לציין, כי ע"פ 6692/23 זלקוב נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 21.7.24, אליו הפנה הסנגור המלומד ושבמסגרתו הושתו 22 שנות מאסר לריצוי בפועל, עסק בנסיבות ייחודיות תוך שבית המשפט העליון מוצא לנכון להביא את דבריו של בית המשפט המחוזי שלפיהם "עניין לנו במקרה מיוחד במינו שלו נסיבות ייחודיות ויוצאות דופן [...] המחייבות קביעת מתחם יוצא דופן אשר איננו בהכרח תואם את המתחמים שנקבעו עד כה עת נדונו מעשי רצח (בסיסי) המלווה ביסוד נפשי של כוונה".

לאחר שאמרנו דברים אלו, נפנה אפוא לבחון את נסיבות ביצועה של עבירת הרצח שביצע הנאשם (סעיף 40ט לחוק).

חלקו של הנאשם בביצוע הרצח הוא בלעדי. לאחר ויכוח שנסב על אודות עתיד מערכת היחסים בין הנאשם לבין זוגתו, ורצונה להיפרד ממנו, הנאשם זעם וסירב להשלים עם עובדה זו. לדאבון הלב, בתגובה הוא פנה לבצע את הנורא מכול. הנאשם רצח בכוונה את המנוחה. משמע, קיננה במוחו באותם רגעים החלטה חד חד ערכית בנוגע להוצאת אל הפועל של מעשה הרצח והרצון להשיג את מטרתו - נטילת חיי המנוחה תוך כדי חניקתה (ווידואה באמצעות הכאתה בפטיש) - שלמרבה הצער לבסוף הושגה. הנאשם המית את המנוחה בצורה מזעזעת ביותר. הוא חנק את המנוחה בידיים חשופות עד שזו נפחה את נשמתה, עניין שמטבע הדברים אינו מתרחש כהרף עין. הנאשם לא הסתפק במעשה מזוועע זה ועל מנת לוודא את מותה, נטל פטיש שהיה מונח על המדף בסלון ובאמצעותו רוצץ את גולגולת המנוחה. הוא לא חדל מההכאה בפטיש עד ששמע את צליל פיצוח גולגולתה. כאמור עובר להכרעת דינו של הנאשם נתגלעה מחלוקת בין הצדדים על אודות משמעותה המשפטית של השתלשלות עובדתית זו ומשמעות המעבר בין מקטעי ההתנהגות השונים (חניקה ולאחר מכן מעבר לשימוש בפטיש). נשאלה השאלה האם מעשיו של הנאשם ביטאו הליך של שקילה ממשית בשלב המעבר הנ"ל שמה אלו מבטאים יסוד חפצי מסוג כוונה לרצח, ללא שקילה ממשית וגיבוש החלטה (המבטאים נסיבה מחמירה מאלו הקבועות בחוק). מחמת הספק, פסקנו, כי במעשיו מעוררי החלחלה של הנאשם, בשלב שלאחר סיום החניקה וטרם ההכאה בפטיש, לא היה טמון הליך ממשי של שקילה וגיבוש החלטה להמית. הדברים פורטו בהרחבה במסגרת הכרעת הדין, והתבססו הן על הספק הסביר בשאלה אם מותה של המנוחה לא נגרם עוד בשלב החניקה, טרם ההכאה בפטיש, והן על כך שספק אם הליך ממשי של שקילה וגיבוש החלטה להמית התקיים דווקא בעת אחיזת הפטיש כפי שנטען בכתב האישום (להבדיל משלב תחילת החניקה). עם זאת נאמר כך, הכרעת הדין, המדברת בעד עצמה, מאפשרת להבחין בנקל כי מעשיו של הנאשם מצויים היו "על התפר" "וכפסע" מלהיכלל במובנם המשפטי בגדרה של הנסיבה המחמירה, זו הנכללת בסעיף 301א(א)(1) לחוק. אין מחלוקת כי הנאשם הבין את מעשיו והיה צריך להימנע מהם; לא כל שכן, שעה שהליך משפטי - פלילי, הנוגע בתקיפת המנוחה בעבר, תלוי ועומד כנגדו בזמן מעשיו המזוועים. בחירתו של הנאשם להסלים את התנהגותו על רקע נסיבות אלה מצביעה על אי רצון להבין ולהפנים את הסכנה העצומה הטמונה בו ואת החומרה והכיעור הרבים הנלווים למעשי איום ותקיפה כלפי בת זוגו. משקל נוסף לחומרה יש ליתן לעובדה שהנאשם בחר לבצע את מעשיו בעוד בנותיו הקטינות מצויות בחדרן הסמוך, ובכך יצר סיכון ממשי לחשיפת הקטינות למראות קשים ביותר. אין בנמצא סייג כלשהו לאחריות הפלילית העומד לזכותו של הנאשם.

בהקשר זה, אף יש להדגיש את חומרת הנזק הניבטת מתסקירי נפגעי העבירה. התמונה המצטיירת מאלו, כפי שפורטה בהרחבה בתסקירים, היא של תא משפחתי שרוסק ושלוש קטינות שחרב עליהן עולמן. גם לשיקול זה יש משקל נכבד בעת קביעת מתחם העונש ההולם (סעיף 40ט(א)(4) לחוק). מצאנו, אפוא, בשים לב לערכים המוגנים שנפגעו, למידת הפגיעה בהם, למדיניות הענישה המקובלת ולנסיבות ביצוע עבירת הרצח, לאמץ את מתחם הענישה שהציעה המאשימה ולשרטט מתחם עונש הולם הנע בין 28 שנות מאסר לריצו בפועל לבין מאסר עולם בלתי קצוב, לצד עונשים נלווים. נפנה, אפוא למקם את עונשו של הנאשם בתוככי מתחם הענישה ההולם למעשיו, בהתייחס לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה (סעיף 40יא לחוק).

נאמר מייד, אין בעניינו של הנאשם נסיבות אישיות משמעותיות המצביעות על צורך להימנע ממיצוי הדין עמו. בזמן רציחתה של המנוחה אמנם לא היו זקופות לחובתו הרשעות פליליות. עם זאת כבר אז היה תלוי ועומד נגדו הליך פלילי חמור בגין עבירות שלהן קווי דמיון עקרוניים לזו שבגינה הוא נותן את הדין לפנינו (גם אם פחותות הרבה בחומרתן). ההליך הפלילי שהתקיים בעניינו ושעסק בתקיפתה של המנוחה, הסתיים בהרשעתו לאחר שנעצר בגין מעשיו הנלוזים בתיק זה. לא נטען לפנינו כי הנאשם צפוי להשתקם או מצוי בהליך טיפולי כלשהו המיטיב עמו. אמנם ברי, כי ריצוי עונש מאסר ממושך יפגע בנאשם המביע כיום חרטה על מעשיו, אך כפי שצוין לעניינים אלו אין להקנות משקל משמעותי בכגון דא (ע"פ 1442/22 ניקולקין נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 28.5.22). הנאשם לא הביע לפנינו את רצונו הכן לנקוט במעשים שמטרתם לפצות ולתקן (ולו במעט) את הנזק שנגרם לבנותיו, כפי שעלה בצורה ברורה וחד משמעית מן התסקירים. בנוסף, לא הובאו לפנינו ראיות המעידות על נסיבות חיים קשות או על מצב בריאותי שאינו מיטבי שממנו הוא סובל.

בנוסף לאמור לעיל, נוכח התנהגותו המסוכנת של הנאשם, והרצון להפחית ככל הניתן, הישנות התופעה של רצח נשים בידי בני זוגן, עליה עמד בית המשפט העליון, סברנו כי בהחלט יש מקום להכליל בתוככי מתחם הענישה את השיקול שעניינו בהרתעת הרבים (בהתאם לסעיף 40 לחוק); תוך העברת מסר לציבור הרחב שאלימות כה חמורה אינה מקובלת במחוזותינו.

משאלה הם פני הדברים, מצאנו כי נכון יהא זה למקם את עונשו של הנאשם בסף העליון של מתחם הענישה ההולם. נסיבותיו החמורות של הרצח, אשר בוצע על ידי הנאשם כלפי בת זוגו, על רקע כוונתה להיפרד ממנו; האכזריות הנוראה שנלוותה לו; העובדה שהנאשם פגע במתלוננת בעבר ואף עמד לדין על כך; הנזק הנורא שגרם הנאשם לבנותיה של המנוחה כמו גם לאביה ואחיה, עקרון ההלימה והצורך בהרתעת הרבים, כל אלה מצביעים לטעמנו על תוצאה צודקת וראויה אחת ויחידה - מאסר עולם בלתי קצוב.

בטרם סיום, נבקש לפנות אל בנותיה של המנוחה, שעולמן חרב עליהן ברגע אחד, ואשר כל חייהן יישאו עמן את הפגיעה הקשה, את הגעגועים לאימן, לבית שאבד להן, ואת ההבנה שמי שקיפד את חייה של אימן באכזריות רבה כל כך היה אביהן.

אין לנו אלא לייחל, לקוות ולאחל שביום מן הימים תוכלנה ליהנות, לשמוח ולצחוק בפה מלא, להשתקם מהאסון הנורא שפקד אותן ומידי האדם שהיה הקרוב אליהן ביותר.

לו יהי...

מושתים אפוא על הנאשם העונשים הבאים -

א. מאסר עולם, אשר ירוצה במצטבר לעונש שהושת על הנאשם במסגרתו של ת"פ 13830-12-21.

ב. פיצויים בסך ₪ 258,000 אשר ישולמו לשלוש בנותיה של המנוחה לפי פרטים שיימסרו בידי התביעה. הפיצויים ישולמו ב - 56 תשלומים חודשיים שווים ורצופים החל מיום 1.5.25. הפיצויים יופקדו בחשבונות ייעודיים (על שם כל אחת מן הקטינות) שייפתחו על ידי האופטרופסים החוקיים של הקטינות. סכום הפיצוי הכולל יחולק שווה בשווה בין הקטינות ואלה יוכלו לעשות בכספים אלו שימוש בהגיען לגיל בגרות. עם זאת, יותר שימוש בסכומי הפיצויים בשלב מוקדם יותר, לצורך מימון טיפול נפשי לקטינות באישורו של בית המשפט לענייני משפחה.

זכות ערעור כחוק.

ניתן היום, כ"ז אדר תשפ"ה, 27 מרץ 2025, במעמד הצדדים.